

MMA

IRODALMI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Bpest, V. Visegrádi-u. 15.

Szerkesztik:
KASSÁK LAJOS és UITZ BÉLA

Előfizetési ár Magyarországon:
Egy évre 10 K, félévre 5 K.

TARTALOM: U. Boccioni: Szobor. / Barta Sándor: Az Univerzum dicsérete (vers.) / Székely László: Halottsiratás a csapszék előtt, A hegy lábához értem, A szegénység-tudói (versek.) / Szélpál Árpád: Színház 1918 (vers.) / Kádár Erzsébet: Mi volt ez? (vers.) / August Stramm verseiből. / Kürti Pál: A javasasszony (novella.) / Tihanyi Lajos: Arcképtanulmány (olajfestmény.) / Kassák Lajos: Grimasz mindenre, Szomorúság a városon (versek.) / Mácza János: A színműró Szomorgy. / Boross F. László: Barbusse és Szomorgy háborus könyveiről.

III

U. BOCCIONI: Szobor

Ára: 1 korona.

5

AZ UNIVERZUM DICSÉRETE

A pupos herceg is így kajabál:
 Evoe! Élet!
 a szélekről illatosodik a langyos trágya
 s parlament — korzó — koncerttermek
 nekünk szaggá preparálják.

Hát nem evoe?
 Evoe! Evoe! Evoe!

Korcsmákban pedig lavorokban rakásoz a pörkölt
 és kese fogaikkal csámcsognak a kistestvérekem,
 de most az ivarzás a nagy író familiában is —
 ezért hát én is dicsérlek és köszönöm,
 hogy feltakarítod fogataid elől az elroskadt fuvaros-
 lovakat
 s az emberkéekkel is végigvisittatod
 a döbbenetet fáklázó mentőautókat,
 ha széttornázzák karjaikat a rinák mentén
 a petróleumbus lépcsőházakban
 vagy akár a vásárarnokok paradicsomszagu paraszt-
 jai körül.

De evoe továbbá azért is
 mert iskoláidba revolverezed a világra kinlódott köly-
 keinket,
 hogy sima könyveidben betűt rónázzanak
 sápadt ujjaikból profitot préselsz
 körutaidon pedig márványba emeletezed a cégeres
 eszűket.
 Tehát megint Evoe!

Továbbá tied a szabad tenger,
 hogy bordélyházaid lépcsőit mosogassa,
 a hozzávaló asszonyok,
 kiket szobrászaid a kararát belü Szciliából
 faragnak a napra
 és megverik velük az agybatchénkedett anyákat,
 hogy márványhusuaknak sikítsák Őket életre.
 Talán ezért nem evoe?
 Evoe! Evoe! Evoe!

Minket pedig különbe fogsz a többi ökröktől,
 mert tudod, hogy szombat estig
 már 6×24 órája nem láttuk nappal az eget
 s ezért beültetsz bennünket
 a drótpályák vasládikjaiba
 es 1000 méter mély völgyek felett
 (fejünk fölött szirénáznak a csigák)
 most már kirakhatjuk a párkányra a koponyáinkat,
 és mákoskaláccsal meg különböző husokkal
 (lőhus, csibehus, asszonyhus)

vasárnaponként elégedettre zabáljuk az életet.
 Hát nem evoe?
 Evoe! Evoe! Evoe!

Továbbá — te ki mindent tudsz —
 tudod, hogy mi olyan ökrök is szeretnénk lenni,
 akik a higénikus istállókban
 tovább elcsámcsognak a hordóhasu kazánok szügyeinél
 és tudod, hogy esténként beléncibálnak a bikabus
 keresztutcák
 s megéhült falkákban átcsörtetünk
 s körutak fényhidai alatt —
 ilyenkor velünk van a parázsfejú diák
 a tisztviselés munkás
 a kárpitos legény
 s addig a tehénke asszonykák is kibödülnek a kapuk
 elé

és kancsalra kapják a sleppjüket.
 De mi hiába csüngünk az elhizott tomporaikon
 ők még a nagy, a szent, a harapós
 nekifohászkodásban is
 izzadtságzagu nikkellabrákot rőfögtetnek.
 Hát nem evoe?
 Evoe! Evoe! Evoe!

És a színházak, a könyvek, a levegő!
 Héj! hová? hová?
 Gyáratok falvakat bürókat magam mögé gyűrtem,
 de ha ti azt hiszitek valahol nem ő az oxigén
 csak loholjatok ki az ivlámpás estékbe
 vagy az 5000 holdas határokig.

De evoe mégis, mert tudod,
 hogy ma még csak veszettül gyűlölnék
 te pedig ésszel verekszel elibénk
 s ezért mindenha bírod a mi gyűlöletünk antitoxin-
 jait.

És most még sem evoe!!
 Mienk a nincsen!!!
 (tied az arzenálok? Kevés! Kevés!)
 mert a nincsen az erő, a düh és a téboly ifjító méhe
 s holnap talán már előmerészkednek a mi »gazembe-
 reink« is,

— akik ugyan nem rágesáló tudósokcskák,
 szociáldemokraták és morális prostituáltak —
 s akik már tudják, hogy miért akarnak és hogyan lehet
 kétszer olyan keveset erényeskedni a munka körül

— Ó Munka! —

Munka
 mint eddig.

Barta Sándor

HALOTT SIRATÁS A CSAP- SZÉK ELŐTT

Kong... kong...
A hold sután gubbaszt a távoli dombon mint egy
sarkiláng;
s a város arcultattját is bepuderozza bánatos hideg
ujjaival.
Az ucca, itt harap bele a hepehupás karéjba...
Itt lélezkzik a város:
maró, dideregtető áprilisi szelet lélezkzik...

Kong... kong... kong...
Táncol a szélben.
A Göreben tul, kong az Ūrben is!

Most könyörög a szemed?!
Kérsz: szavak viharával gázoljak át rajtad?
Meakulpázol nyomorultán,
hogy álljak melléd
s tépjem ki belőled gyökerét a rossznak?
Tegyek csudát
Csak a ruhám szegélyét akarod?
Mért nyujtod felém két összegörccsült karod?...
Nem! én már nem segíthetek rajtad!
Mégölted magad!
Te gyilkos!!...
Gyilkos!!! Gyilkos!!!! Gyilkos!!!!!!
jaj! kiáltanék, de már nincs hangom;
mert sokat prédikáltam;
neked, mindig csak neked!
Tékozló te!!
Szép dolgokra hívtál pedig;
tudom, tudom, tudom, —
azért zug a fájdalom bennem; —
de ájulatba elbuktál a kezdet-uton;
mint a többiek.
És én mégis elsőül megbocsájtok neked,
nagy, szent Haragomban...
S mikor mindenki rug egyet rajtad:
én megérintem porba esett vállad;
mert könyörög a szemed és rémülten hallgat a szád...

Kong... Kong... Kong... Kong...

A HEGY LÁBÁHOZ ÉRTEM

Merevitem nézésemet a legtitkosabb planétákra:
kék és sárga mezőjű szemekbe...
Már, már a Távol oly közel, hogy évmilliókat
arasztozok szobám menyezetén, vissza és előre.
S most
a nagy Hegy lábához értem...

Láttam a seregeket,
szertesztét:
a jólét porciója ott lötyögött mindeniknek vállán,
piszkos iszákjában.
Olyik fűszfasipon betyárkodott koldusok ámulatára
és így csináltak vig zenebonát: —

s a nagy Hegy évmilliónyi terhe alatt
alig pár vasizmu férfi görnyedt...
Övök a Csucs!
Övök a Mélység is!
Övök, mert lábuk, tul az iszapon a sziklamagon
feszül!...

— — — — — !!!!.....
Szeretnék — mint a pók
tizenhárom águ korbácsot fonni;
és megsuhogtatni a zöld lombok sátorában
karvalykodó papagályok felett...
Szeretném szememet üstökössé lobbantani.
Szeretném fénykarommal kilendíteni őket
poshadt fogalom-börtönükből;
csak egy villanásnyira megmutatni
a ma jövőbe-nyuló gyökerét:
hadd látnák semmirevaló pojáckodásukat...
Szeretném a nagy Hegyet megmutatni,
kit az örök magasság firmamentuma felé tornyosítanak
a kevesek...
Szeretném egy pillanatra rájuk zuditani,
az örök Fényesség reflektorát;
hadd hullanának
vakultan a sarki lámpa tövéhez
szöges talpak alá
ahonnan felkomédiázták, senki-magukat
börtönük zöld kuckóira,
hadd nevensenek
utoljára...

A SZEGÉNYSÉG-TUDÓI

Gangos seregek! —
A gyarló nyelvet az örök Forrás gyémánt-csapjának
hiszitek? —
és csurditjátok rajta legkristályosabbnak hitt
boraitokat?!... —
Merevült-anyag pedig az
minek átható zenéje nincsen
és amin meglátszik a Kezdet artikulátlan
nyoma!...
Ti nem álltok meg,
hol új hangok, új színek vannak várandóban
és ahol a szegénység-tudói
gazdagodásért virrasztanak!...
Ti elégültök kínos, gazdagságban és
az Igéret teljesüléséhez vidáman tamtamozik és csettint
tökéletlen nyelvetek; —
és duskáltak a szavak egyminőségében!! —
Gangos seregek!...

De jaj annak, akibe be van kamrázva:
az Élet örök elcsudálkozása,
a Szerelem áradó buzogása,
a Halál sötét didergése;
mert ott vájnak lassan mély, sötét üreget
a *nyelvek alatt*
mély üreget
mint a visszszakadó vízcseppek sziklák ércfenekű
belsejében! —
Székely Ldszó

SZINHÁZ 1918

Páholyrekeszek
 földszint — harmadik emelet.
 A jó-okosság ideggyeplőit
 fölmarkolja a szinpad.
 Lovazni! Lovazni!
 De a deszkákra huzott fejeken
 végigtapos a szurokba mártott láb.
 Ki érzi ezt?
 A lefésült üstököket felgondolom a zsinórpadlásra,
 ahol kötelek közé ágyaltak lihegnek.
 De ki látja ezt?
 izzadtságuk illuziókat kupoláz a fejek fölé.
 Börtön.
 De ki tudja ezt?
 az emberek pofájáról csurog a festék
 s meleg ópiumot fröcskendez a hangjuk.
 Illuzió! Illuzió!
 És így jó nekik
 légmentes térben
 mikor százhusz kilométerről
 szögezik halálra a párisi asszonyt
 és Budapesten tizenhét éves gyerekekkel
 köszörülük a hiábapróbálkozás fejszéljét.

Szélpál Árpád

MI VOLT EZ?

— — — — — egy mozdulat
 egy hullámvonal, egyenesre hosszabbodó, keménnyé
 mozgó mozgás a levegőben nyuló;
 s a végén megfeszült erő,
 csomóba kötött indulat, mely bütykösre duzzasztja
 magát:
 egy öklösre görcsült kar kilendült.
 A nyikorgó, kis mozdulatokhoz szokott izület erőt
 s a fészkelődő izomnyalábok a levegőbe rugják röhög
 vad, öntudatlan plasztikájukat.

Mi volt ez? — — — —

Tehetetlen, ájult düh észbekapása, hogy mozdulattá
 vagy már a készülő erők féktelenkedő szándékosodjék?
 alakatlan ki-
 robbanása? robbanása?

Mindegy!
 A dohos levegő szétmált körülötte,
 s egy test, egy akarat utána lendült.
 Hej, erő volt, s ki tudja még mivé rughatja magát!

Kádár Erzsébet

AUGUST STRAMM
VERSEIBŐL
TITOK

A fülelés szól
 Parazsak kapaszkodnak
 Borzongás sandít
 Vér sóhajt
 Terded csöndesen támaszt
 A forró áramok
 Tengerré
 Zugnak
 Forrón
 És
 Lelkeink
 Önön
 Magukba
 Részegednek.

KÉTSÉGBEESVE

Fent rikitó kő zuhan
 Éjszaka üveget szürkül
 Az idők állnak
 Én
 Kövesedem
 Távol
 Üvegesedel
 Te!

CSATATÉR

Görönggyorhangó elaltatja a vasat
 Vér nemezzé szárad
 Rozsda morzsolódik
 Husok nyálkásodnak
 Feloszláson szopogatás heveskedik
 Gyilkos gyilkosságok
 Gyermekepillantásokat
 Pislognak.

SEB

A sisakos fej alatt vérzik a föld
 Csillagok buknek
 A tér tapint
 Eggedülségek
 Iszonyt üvöltének
 Örvénylenek
 Bajok
 Távol
 Pillantásod
 Sirják.

Reiter Róbert

A JAVASASSZONY

A gyárkémények szürke pihentükben vékonyat pöfentettek és a porból esti zöltséget nyert a Puska-téri-rét. Jácint, a lovászfíu, a legelő almásszürkét behajtotta a lovarda cifra sárgáján, ostorát céltalan megsuhintotta, mozgó orrával beszagolt a párolgó manézsbé és esti harangszóban felhúztá reménytelen cipőit.

Egy szivarka csutakja maradt reggelről, azt ferdén szájbakapta, ferdén kiállott a téri sarokra, hol most estrekészüléssel zugott tova a villanyos és egy kihívó lámpa már szinte világított.

Nemsokára megjött Poros, a Széles-uti lakatosinas. Izzadt kezeit pillanatra egymásbatemették és megszokott egyenességben tovabaktattak.

... A külkerület estefelés elterülése ma nem is volt oly egyenletes, libabőrben remegtek a szögletek, fehér cédulákon fekete betűk kóvályogtak szerte, nyugtalan ujsággal...

Ott csoszogtak a Lövy-gyár előtt, hol a léces kocsiakotmány, — művirág-koszoruk szállítója, — épen istállóba készült. Az irodában csobogó világosság nyugtalanzkodott és Weisz ur, a páncélszekrényt zárta, meg-megütve polgári fejformáját az alacsony tárgyeros-körtében.

Poros rühes testét nekitámasztotta az irodaablaknak és bandzsa szegolyóival mindent felhőrpintett. Zsebeiben megsörömpöltette százféle eszközeit, melyeket szorgalommal elkészített és mozdulatlan nézésben hátrakalimpáltatta a karját:

— Te! idenézz...

De a másik ott állott a műhelykijárójánál; az utolsó koszorúslányok éppen indultak haza. Jácint terpesztett lábakkal várt és a szivarkacsutak már az ajkát égette.

— A Szabó Mária? — énekelték a lányok — kisasszonyok szellős esti hangon — az már rég nem jár be. Pasasai vannak a vöröshajunak! Más pénzből él az...

— Hihi! — sivitott egy maroknyi kis lány — az a vöröshaju még ennek a rühes Porosnak a szeretője is lenne!

De Jácint erőszakkal átkarolta és a jökendőjü alkonyban erősen megfogdosta, ujjait ostopattogtatásra jártatva. A lányok szitkozódva tovangelveltek és Jácint egy kinosat röhögött utánuk. A másik pedig bandzsa szemeivel még mindig bámult a beállott éjszakába, a sötétből kikopott páncélszekrény árnyékára. Mert Weisz ur már eloltott és megjelent az ajtóban. A redőnyöket is lehuzatta.

Jácint a lakatost alig tudta magával cipelni. Mellékutcákon jártak és telkek üres fázása fujdogált szerteszéjjel, már sötétedett nagyon, de itt csend volt és felrívó hangostorok nem hordoztak rejtett izgalmat... De a lovásban jelenségek izgalma bujkált és a lakatoston most serkent fel egy friss kiütés.

Ladányi mamához tértek be. A horpadtmellü udvaron a lányok éppen mosakodtak, a kanális-rácsba

öntötték a piszkos vizet. Az udvart kötelen himbálódzó ruhák öblögették, a nyitott szobákból az ágyak ekletikus illata áradt ki. Joczó, Maris, Sári ébredő fáradtsággal daloltak.

Jácint száraz és rángó ajkakkal dült le a kapus-öregasszony székére. A lakatos már tudta: előkörtött mellényéből egy cigarettavéget és a másik mohó szájába ragasztotta.

A vízvezeték mellől, korsóval a kezében jött Anna és vadul meglátta Jácintot. Kivette gyér hajából félműveit kezét, letette a korsót és odarohant.

— Ne, itt egy finom cigaretta; trafik-cigaretta, tegnap adta egy elegáns! — ráhajolván a fiura... A lakatosnak semmi sem kellett s inkább mélyen a szemére húzta ráspolyos sapkáját.

Jácintnak ma keserű lett a szája, elfogadta a cigarettát, de a füle mögé dugta, hirtelen. Anna a szájába bámult:

— Már ez se kell, te utolsó!

Egész kötelelő testével simogatni kezdte régi párját és fázósan megtapogatta jó meleg részeit. Odakivánczolt az öl legmélyére, hogy egész éjszakára táplálékot szedjen, hideg fetrengések pusztaságára.

Jácint gallérja alá babrált és remegő bizonytalansággal kiszabadkozott. Nagyon lélegzett és a ház felé indult.

Anna a jó meleget elveszítve, gyerekes kuszással utánaíránkozott. Szemeibe könnyek gyűltek:

— Nesze, itt van pénz! Te, itt van pénz!

És már a harisnyából előkörtött tallérokat. De ez sem használt: minden eltűnt a nagyszoba ajtajában.

Odabenn több vasgyárbeli üldögélt, lapuló asztalok fölött és fej-írást játszottak, nem kavarva fel a legyezők s harmonikás díszek bolghos csendjét. Poros, mohó szemeit a tükörbe szurta, tükörből hallgatva a pénzek csengését. Itt bizony szegényes nők üldögélték körül a hatalmas férfitesteket, rendetlen ruhákban, mintha örökös razzia dobálna össze-vissza rongyaikat és egyetlen vágyuk volt, — szomoruan várva fejet vagy írást — egy igazi szalon, kellemes és lenge túll-ruhákban. Két-hárman ültek csak, akik már elkészültek boltnyitáshoz, üres szájjal.

Ma a két Viteka nyert. Cigarettát is adtak örömben a mamának, aki trónolt mindenek felett. Jácint feléjük fordult:

— Halljátok-e, a Szabó Mária nincs sehol! Kerestem ma mindenfelé! Megfojtom a vöröst! én mondom...

A két Viteka, vasgyáriak, erős legények voltak, akiké a Lövy-koszorúsék két legszebb szökéje volt. Elszomorodtak erre a hírre és szánakozón bámulták Jácintot. Az ajtón meg behallatszott az Anna bus pityergése.

Az egyik Viteka a foghijas zongorához ült és billegetett cincogó belein. A zongora rekedten lélegzett és a csendes játszma is kezdett felbomolni.

Mert a két Viteka ügyes fiu volt, kunsztok mutatásával is kerestek, korcsmák vasárnapi felszabadulásait kihasználva. Most busan zongorázott az egyik, az akit tíz lány is kitarított és tizenegyediknek a legszebb szöke koszorúslány.

Jácint a földbe vájta réveteg nézését és mély benseje busan rimánkodott az elvesztett vöröshaju után. Most kedve szerint való lett volna megfogni a szétmálló, puhamedű Annát és a Viteka röhejes dallamára holtra táncoltatni, hogy összedüljön az egész bordély.

Poros pedig lefejtette magáról Sári tolakvó ölelését és odacsuszott Jácintához:

— Nézd, ez a kulcs, meg ez a fesztóvas, látad, a mikor jöttünk... a kassza...

Az eszközei fülledten megcsörömpöltek a zsebében. A vasgyárbeliek kiabáltak:

— Ha most nem lesz sztrájk, sohase lesz.

És mohón tervezték a jövő kamatokat, kivicsorítván fogaikat a város összes irodái felé. Az egyik megnyálazta tompa irónját és az asztalon számlálgatni kezdte a jövő béreket. Összeadások röpködtek össze-vissza, belemerülések jobb koszt és vasárnapi ruha szédületeibe. Poros mogorván csusztaita vissza fesztóvasát, Jácint pedig e zsémbelő számolók felé könyvek közt mosolygott, szerencsétlen fölényben.

Ekkor belépett a számolgotók kellős-közepébe öreg Jócsár Mihály. Dus bajuszába eső szemével sokáig méregette a vasgyárbelieket. Ezek tovább hajszolták a számok s körülmények felhízott csordáit és egyikük hatalmasan rácsapott az asztalra:

— Béremelés lesz, vagy forradalom lesz!... — és végigzugott hideglelésesen az egész nagy szobán: — Forrong az egész város...

Jócsár Mihály pedig, — palástbaburkoltan, kifesztítve kampósbotját, hogy megremegett szent öreg szakállá — így beszélt:

— Forradalom lesz! S ha béremelés lesz, akkor is forradalom lesz, én mondom nektek Jócsár Mihály! A bizalmi hírnökök bejárták már az egész várost és jaj annak, aki undok forintokért eladja a forradalmat! Holnap szép tavaszi vasárnap lesz és nem pénzek gurulnak majd, hanem vér fog folyni!

Halk sercegésbe ájult a nagyszoba handabandázó lármája. Az egyik Viteka ráfeküdt a kiélt zongorára és szemei a menyezethez tágtak. A lányok lihegve megtorpantak és Sári felénken végigsímitott karokkal ott állott Jácint, halvány és végtelenbe kereső arccal. Anna pedig vágytelve, reménykedően besurrant a holdmegtöltötte ajtón...

— Az én hü asszonyom terhes, az én jó Balogh Magdolnám, kit pap meg nem áldott, aki negyvenhárom éves öreg Jócsár Mihály szeretője és ezért én küzdeni fogok holnap!

A papirdiszek s legyezők finom cimpái fiatalosan megremegettek a lélegzetek hirtelen kikönnyebbitett forróságára. Mert Jócsár Mihály elült. Az egyik Viteka pedig, kunsztokban ügyesebb, a Jácint vállára szögletezte forró fejét és zokogva indult a szava:

— Magzatom van nekem is, te, a legszebb szőke, a Löwy-gyáfi koszorúslány, egyetlenem... anya...

És szomorubb lett a szomoru lányok zápujt melléinél is. Mert most mindenki főlmeredtek a hüvelyekbe rejtett bicskák és tüzes láva porlott a lihegő ópiumtanya tetejéről. Fáztak és merészek lettek, for-

rók voltak és lehetetlen lehetetlenek. Mindenki temetett és mindenki frigyet kötött...

Anna pedig, szenvedő perkál-ruháját felszakítva, térdreborult nagy Jácintja elé:

— Ne menj el, csak te ne menj el mellőlem! A testem még forró — husz legényt is elbir egy éjjel, — boldogabb leszöl mint valaha, pénz is lesz, nem kell verekedned. Az Isten verje meg azt a másikat, aki vesztébe küldi én egyetlenemet!

És kírakta eléje ékszerreit és forintjait, alázatos tömjént és myrhát.

Ő pedig tüzes szavakra emelte ostorban edzett kezét, hogy öreg Jócsár Mihályra esküdve, elrugja a szajhát, de mozdulata átszivárgott kegyetlenebb rétegekbe és az elvesztett Mária lehetősége valósággá vált az űrben.

...De ekkor belépett a nagyszobába Ladányi mama és a karján egy tipegő, szurósszemű, rejtelmes hungorgatású öregség. — Ez Walterné volt, a javasasszony.

Hatalmas csend lett.

Walterné pedig hegyes állának megrezegtetésével köszönt Jácint és Poros lihegő mellikással, remegő szemgolyókkal lesték és keresztbefekvő tagjainkon át figyelték a Vitekák. Anna ficamodott könnyöregése megfagyott.

Az öregasszony Ladányiné kövér fülébe szurkálta ösztövé szavait:

— Holnap, mama, új lány lesz. Szép, új lány. fiatalurak gyurták szépre, hehe!... Megköszönitek majd nekem... a szép, új lányt...

És bozontosan remegve megállott a szoba közepén, hogy ráivelje boltozott karját az egész helyiségre:

— Ti pedig nagyon várjatok, mert igen nagy dolgok rázandják majd meg a földkerekséget!

Ezt mondta lassan és jelentősen a fiuk felé és tátva maradt mindegyikük szája.

...Ezen az éjszakán szertedobálódtak vacogó lázokban a sarokkövek és vonatott csilingelésben nyugtalan álomra tért a város...

...Egyet kerengtek még a rozoga gázlámpa körül, majd Jácint felhajtotta kabátgallérját; úgy igyekeztek haza a sötét telkeken négyfelé fujdogáló szelölőben.

*

A ragyogó napfény belekampózta magát a gyárkéményekbe, vidáman hintázott a cégérek között és végighárfázott az unszolásra szoruló fűszálakon;

miig végre szétloccsant egy hirtelenkedő terpeszülésben a Valéria-mező széles ábrázatán. A csiklandós egyenességben felfutó deszkapalánkon vidáman bukfenceztek a feketebetűs plakátok, holott igazi vésszes szöveget hirdettek. Munkások! Rakjátok le a munkát és jertek mindannyian,

miig fel-alá görgött a zöld völgy-dombokon egy megkerült kis fekete eb. A távolban emberi vonítások csoportosultak, ugatássá sűrűsödött személytelen fenyegetésekkel. És megnyilott egy tömör bokor méhe és kikacsintott belőle Poros és az eszközei úgy csörögtek, mint egy mennyei cimbalom; négykézláb ki-

TIHANYI LAJOS: Tanulmány

mászott az ágak szövevényéből és a palánk vizenyős árnyékában tovakuszott,

míg a sarkon vontatottan, zsebetett kezekkel poroszkált a két Viteka, közöttük táncos libbenésekben a két legeslegszebb szöke a Löwy-gyárból. Mintha ugrózsínoron táncoltak volna, úgy osztották be tavaszos lépteiket. Az egyik túl mélyre szívta az acélos levegőt, egészen bizonytalan anyai terhég és fáradtan ledült egy hegyes fűszálra. Messzebb egyik hirtelen-pirosban puffadó mutatványos bódé magányosan csilingelt. Oda vágytak most sóvárgó karokkal; de a Vitekák kinyelvelték üres zsebeiket és a legszebb szöke nyilaló hasára tapintott. Az egyik Viteka, kunsztokban ügyesebb, mégis, sóvárogva szomorú szemeket látva a tavaszban, kikullogott a mosakodott kövü ut szélére és három golyóját előszedve, kunsztolni kezdett,

míg egy dombtetőn összefont karokkal ott állott Jácint, piros-fehér trikójában, a szelecske farkba libbentgette kabátja szelét és ő — átszimatolt mezőkön, házakon, kéményeken s puffadtszínű bódékon, hol sokasodott már a zaj, üvöltések fenyegetődtek és üvegcsörömpölés hangzott. Szemben pedig, a rét szegélyén, öt fácska hajladozott ide-oda. Ott most meglebbent egy fehér lányalak és táskával a kezében, kalappal a fején, gyors bokákkal serpentinezett át a fácskák között. Míg mögötte egy sárgacipős boltoz legény lejtett. A lányalak sulgos kontya, színvörös korona, megcsillant a fényben, amint ragyogón pergett az öt kis fán által. Jácint, mintha a frissesség süritett mérgét itta volna, odahökkent kipirult ábrázatával — ez Mária volt;

de az útszélen ma nem járkáltak vasárnapi polgárok és Viteka hiába mutogatta kunsztjait. Szomorúan mendegélt hát vissza és üres zsebbel. Némán nézett a három kuporogva várakozó alakra, azok meg a vérvörös bódéra tapasztották vágyó pupilláikat. Napfényben borzongva pedig, kicsiny magzatát, mecrázott terhét féltette a szöke. Mint üldözött menekülők csoportosultak, lekonyult végtagokkal és várakozó orrcimpákkal;

de Poros megvakargatta feltöredezett állat és maga elé rakta eszközeit, melyek bogarakként ülték meg a fűszálakat. Egy bokor mögött kuporgott és a langyos jólesésben mint egy oltarra emelt bálvány eléje magaszkodott a Wertheim-kassza rézvörös potroha. Poros vággtelt kézzel kapott utána és ujjai idegesen megpörgettek egy álkulcsot;

és ekkor tulnan felvonított egy csucspontos ordítás, lódobogásba taposott törés-zuzás és fenyegetően nekihömpölygött a láthatatlan fekete tömeg

és megkezdődött az érces kapuk döngetése, fogcsikorgató elcsuszamlások, s egy éles lövés vijjogva megpontozta a tumultust

és a vibráló hangcsokrok szelid sikló repülésben ereszkedtek le a Valéria-mezőre, picikét megrázogatták a deszkafalat, hogy a bukfencező plakátok ijedten megállottak és a kis kerge eb is felfülelt ez idegenségre, mely a ragyogó, tavaszi, vasárnap-delelőtti sikokba tolakodott

és felfülelt az egész kis Viteka-csoport is — fáradt ültéből, Poros is föltérdelt és Jácint is jobban beleturta a sarkát a domb földjébe.

Még egy lövés dördült el.

Mindnyájan megdőbbenve nézték a horizontot.

Gögs gyárkémények mélyén, szédítő madártávlatban, nem messze a sárga lovardától állott a javasasszony háza és bus sikátorok nyaldosták körül.

Ezen az estén osonó alakok siklottak a sikátorokon keresztül a javasasszonyhoz.

... A szobában sötét levegő nehezedett egy sárgára fölpasskolt petróleumlánggal a közepén, hol egy tagbaszakadt zöld karosszék homályos mélyén a javasasszony pihegett. A zöld posztó magába szívta a bizonytalan sárgát és köröskörül halálos tompaság remegett.

A javasasszony pedig szólott:

— Közelebb a lámpával...

Egy lázas férfikéz közelebb tartotta. Majd csak a sorsdöntő kártyák meg-megpergetése hangzott és a színesrajzok fölütésében lélegzett a szoba. Az izgalomban hátrafarolt testek beleoszottak a sötétségbe, az előreszegett dülledő fejek mint sárga lampiónok lógtak a javasasszony bizonytalansága körül.

Egy meg-megcsukló hang kérdezett.

Egy száraz, vértelen hang kérdezett:

A legmélyebb sarokból egy denevérhang kérdezett:

—... hol lesz? Ő hol lesz...?

Sorsdöntő csend volt és távolról zajgyűrűk csobogtak közelebb. Most mindenki minden elvált, lényegek önállósultak, visszafojtott döntések várakozón kapaszkodtak a javasasszony sovány kezeibe.

Hirtelen fölbukkant a zöld sötétségből. Szemei fölfeslettek, szájából kilógott lila nyelve és mutatóját halkán megremegette:

— Valami vöröset látok! vérvöröset! Jézus, de vörös!

És ismét visszahanyatlott. Ott a karosszék sárgaszöld homályos mélyén összeszűrtte apró testét:

— Valami vöröset látok. Menjetek mindnyájan, hogy boldogok lehessetek... vérvörös...

Halkan, ahogy jöttek és elhatározottan, távoztak...

Elsőnek Jácint omlott ki a vak kapun és tengernyi sötétség kongott körülötte. Szédülten falmak-támaszkodott és várt, míg azután egy gázláng bele-szurrt aléitságába és teste helyett fölsírt a távoli utca e szurásnak körülötte.

Tetőva kimértséggel lépdelt, apró utcák holt erecskéin át szélesebbekre, hol ezerátmérős harc dult, távlatokat elnyelve és véresen. Jácint körülzaglászott a bódült hangok tornájában és belebámult romok és barrikádok hullámvonalalaiba. Még bizonytalanságban állott, mikor csattogó pata-zaj közeledett. Egy pillanatra még ingatag fülelt, majd ittas rohanásba kezdett. Örvények mélyibe futott, védtelen belekeringett puska-poros szélmalomokba, de lassan csendesebb, csendesebb lett minden és üres telkek mellett zugott el az utja.

Kifulladásra érkezett a Ladányi-házhoz, hol Jocsó, Maris, Sári mintegy csodákat s csillagok hullását lesve,

befigyeltek a távolról morajló éjbe és valaki cigarettaparazsa fölharanglott a sötét hűvösben.

De Jácint bement a nagyszobába és fáradtan ledőlt. Ritkás világosság pislogott az összerámolt szobában, mert ma nem jöttek vendégek. Egy homályos asztal körül Böhmgyáriak üldögéltek és latolgatva a béreket, csendesen számoltak.

Jácint odadülöngött a sötétbe. És ott ült az új lány összekuporogva, fehér gomolygában, szokatlan kényelmetlenségben és csak vörös hajkoronája világított.

Jácint sokáig mereven nézte, majd odaborult az új lány ölébe, régi kitarós ölébe, mert az új puhaság a régi s elveszett Mária volt.

De rögtön érezte, hogy ebben az ölben sok minden történt azóta s hogy itt a tallérok sem neki teremnek már.

Ekkor Anna is besurrant az ajtón és vadul látott a homályban. Az új lány épen kacagta a végtelelet; és ő odasiklott, belemarkolt Jácint fölborzolt hajába és leköpte a vöröset.

Jácint kábultan végigdől a padlón és sokáig süketül várt. Mikor föleszmélt, elsöben az öreg Jócsár Mihály hangját hallotta:

— ... és bűnösök vagytok mindannyian, akik számlálgatva ültök itt, míg kün véres csata dul és vörös az egész város és

Jácint főlegyenesedett, meglöbögte földult hajzatát, hogy induljon. A nagyszoba homályos sarkában sikolyosan verekedett a két lány, a Böhmgyáriak asztala szürke mormolásba sülyedt és Jócsár Mihály egyenesen, méltóságos szókban megmeredve állott.

Szürke ürességeken rohant keresztül, lábai alatt sima területek kongottak. De hirtelen kanyarodott az ut és sístergő vörösség öntött el mindent. Lángok csapkodtak szerteszejjel.

Jácint csak rohant, ütemes ugrásokban, fel-felhorkanva egy-egy ember s füst-gomolyag előtt, meg-megtorpanva az üstdobok halálos bummogásakor, vakon és iránytalan.

Most a Löwy-koszorúsék mellett száguldott, hol Poros rettentő kalapácsokkal feszegetett. Most egy szétmálló, vörös bódé előtt rohant, hol cafatos barrikád emelkedett s rajta a Vitékák vérbenforgón harcoltak. Most kiérkezett egy tetemes köröndre, hol gázlámpák öntöttvasrudjai meggörbültek a szertelen hőtől és emberek hátain lovak nyargáltak s prüszögő lovak fölött csattogó harc dult. Az egész körönd forgott Jácint körül és az egész város vörös harca centripetáisan ömlött a tengernyi korongba.

Jácint fölragadott egy súlyos kődarabot és célozva elhajította. Ekkor csattogva közeledett feléje valami lovascsapat és egy villogva sújtó kardlap odavágta a közel ólalkodó sötétkőhöz, hogy koponyája menten szétloccsant.

Kürti Pál

GRIMASZ MINDENRE

Ákár tiz ujjammal gyeplőzhetném az eszem —
s néha mégis belém kérdeznek az éjszakás szentségek:

Mit gondolsz a hangokról, melyeket elszalasztottak a füleid?

Mit gondolsz a vonalakról, melyek kikanyarodtak a szemed látószögéből?

Mit gondolsz az utakról, melyek a hegyek mögé fekdtek el a lábaid elől?

Mit gondolsz a nagyon melegről és a nagyon hidegről, melyek még nem riasztották meg a véred?

S egyáltalában mit gondolsz egész pindurkára görcsült önmagadról?

Sötét! Sötét! Sötét!

a mersz és az egyenes összevacog ...

De reggel,

a fiatal komondorok szép, gerincropogtató nyujtozásával s úgy, ahogy az a modern forradalmárokhoz illik, fekete oroszingben, angolosra borotvált ábrázattal; hisztérikus asszonyok, pimasz címtáblák és ronda gyárkürtök köré

dicsérem össze az élet érdemes pluszát!

SZOMORUSÁG A VÁROSON

S a kövér csönd ekkor hezsindelyezte a várost.

Néhány kótyagos legény zsigereiben még birizgált a

de a nagyonagy kérdőjelek, az ujságkiadók pultjairól belesákányozták magukat a kocsonyás agyvelőkbe, mint a jömeleg iszapba s a horizonton föltátoskodott egy fehér Állat.

A csönd moszatosan behizott az ólomszínű burába. Csak néha, néha a tornyok gólikus ablakain orgonált föl a szél.

Csak néha, néha a kandeláberek felejtették nyitva egy percre a szemeiket.

Aztán még nagyobb lett a csönd s ez már maga volt az értelmetlen szomorúság.

Ha valaki betyár most irányba bökné az ujját? Minden rétegekbe gyökeresedett, mint a hegy.

Csupagond emberek belefeledkeztek a bandzsál ámulásba,

a legsötétebb kuckókban vagy száz jótehénke asszony körül

feketén ásitott a semmi s már szinte rajtuk fekdtt az emelet.

De mint a jóbarmok csak vártak és szenvedtek a házak s az utcák vaksi hosszában is csak az egyetlen fehér

ringatta előbbre a széles, ezüstlő farát.

Éjfél után pedig az ujságkiadók másfelé próbálgatták a csápjaikat

s a beszájkosarazott kürtökre újra fölcifrálkodott a tűz!

Kassák Lajos

A SZINMŰIRÓ SZOMORY

Szomory Dezső az életjelenségek külső megnyilvánulásának belső életébe való befokozásában éli ki művészetét. Tehát mindig többet (hangzatosabbat és szebbet) ad annál, amit ő kapott, és mindenesetre forróbbat, az ő egyéni forróságával felfűtve. Ez a befokozás azonban — túl azon a hibáján, hogy nagyon sokszor hajszolódik a dekadens szépségek, stílusában a barokk cirádák felé — már a kiélés pillanatában is passzív; és passzív gondolat — érzés — vagy forma-szépség marad. Ez teszi a művészetét dekoratív szépségekkel túlterhelt lélettől — el — vágyakozássá, s ez az életét, a fájdalom és öröm pompájába légiesített formájává a metafizika és a realitás valami bizar keverékének.

Mindez már alapjában ellenkezője annak, amit a színpadtól és drámától akarunk. Ez az akció nélküli megszépülés, a benne dohogó dinamikus erővel, melyek a forma megépülésében élik el fölfelé mozgásuk lendületének akcióját; és a formai dinamikából kisu-gárzó pátosz (mely ismét az író individualitásának egzaltáltságával van összefüggésben) mindez színpadon bármily technikai készséggel összefogott drámában is széteső volna; Szomorynál, a mondatok dinamikájában gondolat és érzés rakétákká, lobbanó világítási effektusokká válik, és még csak nem is azért, hogy a rákövetkező rakéta utját világítsa meg! A gondolat akciója az ön maga kifejezésére pazarolt energiák mögött már csak diszbe dekorált halott: „szép mondat“ marad.

Ez a gyökérből folyó pátosz, és az a megérzés, amellyel a megtörtént tényekhez közeledik Szomory, talán a történelmi dráma színpadjára utalnak; és valóban: a történelmi tárgyú drámái azok, amelyek az egész és főképp a színpad szempontjából fölébe emelkednek a többieknek — mégis, ha az embert keressük a történelmi dekorációk mögött, s az alapmotívumára egyszerűsített érzést a patetikus lendületekben, — a dekorációk s a lendületek előzködnek elénk az emberrel és érzéseivel szemben.

És így, még inkább ha más szereplőit analizáljuk, a Bolzay lányt, vagy Hermelint például, ezeket, a Szomory lírájához legközelebb álló alakokat; az első öszföntől a fettig itt is oly hosszú és „frenetikus“ nyújtózásokat találunk, s a nyújtózásoknak oly erősen színezett dekorációit, hogy a három felvonáson keresztül tartó nekifohászzkodásban elfelejtjük, nem csak a célt, a drámai tettet, hanem a dekorációk mögött az embert is. Ugy, hogy Szomory alakjainak tulajdonképp drámai karakterük sincs; viszont annak a meditációnak, amit karakternek kell elfogadnunk bennük annyi a novelisztikus ereje, hogy a „drámában“ is le tud kötni mint novella — ami pedig a dráma teljes elsikkadását jelenti.

A cselekvés szuggesztivitásával szemben a meditáció szuggesztivitása: ez az egyedüli eredmény, amit a Szomory színpadján kimutathatunk. De még ez sem tiszta eredmény (és egyáltalán nem az a dráma szempontjából) mert nem a cselekvésnélkülség drá-

mája, csak egy idegen műfaj eszközeivel való elhite-tése annak, hogy a csucsra biggyesztett piciny „törté-nésnek“ ennyi rengeteg és ilyen sokszínű nekikészülő-désre volt szüksége, hogy történés lehessen belőle.

És a szuggesztivitása is: — csak pillanatnyi, és teljesen helyhez kötött. A mi a novellában baj nélkül, sőt eredményesen végigvezethető, az itt egyes szók egybecsendülésének gyorsanmuló harmoniája marad, elnyelve és elkeverve az utánajövő harmóniák csengé-sében: és a sok csengéstől elkábult fül letargiájában semmi pozitív erő, semmi maradandó gesztus, mely egybefogná, s az emlékezésben is egygő tartaná mind-azt, ami a jelenében egymásmellé állított össz volt.

— Ami ezentul még lehetne: a drámai egyszerű-sítés, az egyszerűségben a koncentráció, a koncentrá-cióban a monumentalitás, mindezeknek az expressio-nisztikus kiobbantása — már eleve megdőlt a cse-lekvő élet hiányában. Szomory nem drámaíró; nem lehet drámaíró énjének mindig csak lírai indítói miatt; és ha valami mégis a színpadra hajtja, ez csak a szín-paddal adódó külső lehetőségek kihasználásának in-gere. Szó! Pátosz! Mondatok formai dinamikája!

Uj darabja a „II. József császár“ se bizonyít töb-bet; sőt, szemben Mária Antóniával, és a Nagysz-szonnyal még csak annyit se, amennyit azok akartak legalább. Az első kettő literális színessége mellett: el-gondolásban fáradt, nyelvezetében disszonans, külső kompozíciójában vízszintben egyvonalu és érzelmi han-gulatokra poentírozott. Drámai hatóereje mínusz, — de hisszük, hogy épen ez a semmi vízet nem zavarása hozta meg II. József császár „színműtörténetének“ a mindig önmaguk tehetségéhez mérckelő napikritikusok egybehangolt dicséreteit.

Mácza János

BARBUSSE ÉS SZOMORY HÁBORUS KÖNYVEIHEZ

Van-e köze a művészetnek a konkrét élmények-hez, különösen pedig olyanokhoz, melyek az egész életet egyetlen kérdőponthoz póznazzák és élet és ha-lál közé fontosodnak?

Nekünk nem probléma, de valakiknek problé-mává tette a dekadence sarokbafélszegedett l'art pour l'art-ja. Nekik volt idejük az életkulturánívó ideiglenes nyugvópontig kiharcolt eredményeinek ingyenc felélése közben felülfeledkezni a huson és véren, mellőzésbe tagadni a testet és az életlétezés küzdő feltételeinek önmagábaerő fontosságát.

Ma a pusztá élés is lényegesebbé szükölködté fel magát, mint amit az ő számukra a maga bizton-ságában jelentett: egy tartós gesztus személyiségen-kivülvetődött zsonglörködését, az életqualitás pedig: ornamentumok tömegét, melyek között életes mozgató problémává csak a szexualitás egészedett egy produk-tív neuraszténián keresztül.

Holott a művészet tartalma az összes átélések emlékezően és logikán keresztülgyurt egységes eredménye legyen: az átélések szükségletbenyitódó egymástkiegészítésének szerves egytávtatba koncentrációja. Ezt kívánja az életértékek termelésének (már e téren is öntudatra próbálkozó) ökonómiája.

A művészi termékben amenny is benne van egész életünk el nem kopott élménytömegének hatása, a feladat csak ez alapján ösztönös hatások észrebevételében és tudatos felhasználásában áll, sőt éppen abban van biológiai jelentősége, hogy az életfunkciók egy összegőrcsősődő energia-tömbbe dobódnak vetületté, ahol (hadd használjam ezt a szót:) az esztétikai értéket a leegyszerűsített komplikáltságnak a komplikáltságtól és a leegyszerűsítés mértékétől egyaránt függő összesűrűsödési foka adja meg.

Az oly élmények tehát, melyek elevenbekapcsolódásuknál fogva már különben is egy pontba fogják össze az egyéniség élniakarását, nemcsak hogy nem esnek kívül a művészi lehetőségek határán, — de pusztán naturas anyagba (vagy szóba) rögzítésük is már *fellig* művészi eredmény.

És innen nézve feltétlenül érték Barbusse könyve: a harctér emberi hatásainak képpéfogása egy mai jövőfelé élő — holmi lelkiismeretnyavalygásoktól ment temperamentummal.

Mert jó, szolidaritás!

Hiszen ez a mi szocializmuson is tulkeresztényedett életünk (vagy minék nevezzük) leglihegőbb, leg-sűrűsebb akarása, de nem az összekulcsolt kézzel árbasodródó, akaratlansággelvező csordaszolidaritás dogmává emelése, hanem világváltoztató akaratral az egész emberiség mozgás lehetőségeibe belepárhuzamosodó és elsősorban csak előrenéző tömegbeérzés (vagy helyesebben: tömegbegondolkodás) tettbevaltódása.

A bátor kéz azonban, mellyel Barbusse célbarmarkol, a személyes átélések gyengítő kicsinyességén keresztül szinfoltmásolásba téved. Az impressziós hat-nihagyáson tulemelkedett agitációs életességével (és újra csak ezt kell első értékekül hangsúlyoznom), de a realitás képpé fagyott látóhatárhoztapadtságán nem tud tulvergődni és a tömeghatást csoportthatással hullatja szét.

Ebből támadt unalmassága verődött belé legjel-lentősebb ék gyanánt a teljes élvezhetőségbe és minden maiságában is a félérték fölé csak elevensége és (hogy ma még ezt is produktív értékke kell megkülönböz-tetnünk a háborus irodalomszemétdombon) ideológia-destruáló nyíltsága emeli.

Ezzel szemben Szomory könyve a témából nyíltó művészi lehetőségek szakadásig monumentálissá hal-mozott kihasználása.

A szintétikus elképzelések tömbösen komplexé akkumulálása egy a nyugati bővebb nyelvkulturákból átmentődött, a magyar nyelviehetőségek eddig adott minden határán messze tuleurópásodott stíluson keresztűl.

Ez a Szomory minden eddigi munkáján fölül-nőtt stílus, szinte tulkiabálja egyéb értékeit: a mindenségbe poliposodó érzéki idegbelényegesedett szociális felfo-kozottságát.

A szobábelképzelés semmiben sem csökkent-

heti értékét, sőt ép ez a fizikai objektivitás a kon-centrációnak, a világösszefogásnak Barbusse-nél hiányzó, oly széles szintétikus logikai lehetőségeket teremtett meg, melyek a fizikai szenvedéseken keresztül, ösztö-nös hangulathadobódással laposodhatott volna.

Pedig az ösztönös érzéslebegtetés a sokmillió korábbanhalás és egész életünk nyomorbadefiniáltságán semmit sem segíthet, tehát fölösleges és alacsonyrendű és ma minden öröklött esztétikai tulkulturáltságunknak sem vethető elébe más cél, mint az élet szociális ma-gasabbralendítése.

Mert a szociális és egyéb nyomorunk ösztönös öngyilkosságba, vagy ami még rosszabb: fatalizmusha kívánkozását csak az élethezragaszkodás erősítése, logikán áltöncélosodó akaratthatúzése térítheti el.

Az emberiség, — minden egyéniség fentartásán, sőt differenciálódás-erősödésén keresztül is — egy-másbaszerveződésének tudatos és tudattalan propagá-lásában magasodik Szomory könyve minden mai há-borus írás legelső vonalába. Pansexuális vonzalma közös értékke éppen ez érzékiségen keresztül becse-sedik.

Mert az nem kérdés, hogy a sajnos még csak szélsőlátóhatárba tűzött célja csak egy lehet a mai borzalmasságokból szabadulásnak: az emberi fajnak nemzeti érzéslomposágok hulláján át egymásbaka-paszkodó egyerővé konszolidálása.

De ehhez nem használ sem az ijedségbelottyant bámészködés, sem a „menj és szenvedj te is“ pátosza, hanem csak az *egyéni önérdeken, egyéniségek össze-tömegesedésén keresztülrontgenező akarat tettbetermé-kenyülése*. Sa művészetnek ma egyetlen munkamegosz-tásosan vett lehetősége a világakaratba mozgattatón beállított extázis agitáló ereje.

Ezeket a szempontokat szigoruan összegezve azonban se Barbusse, se Szomory könyvét (bárha azok határozott plusszal magasodnak is az eddigi háborus témájú irodalmunk fölött) teljes egészében nem szeret-hetjük magunkhoz.

Egyiket az invenciotlan szimpla naturához kötő-dés, másikat a sokszor stílusba feledkezés tölja ide-gen sinekre az abszolút céltől, ami mindig több a min-den napi igazságnál és mindig egyszerűbb a grandiózus szépművésznél.

Boross F. László

Felelős szerkesztő és kiadó: **KASSÁK LAJOS**

SZIGETHY ISTVÁN festőművész

„RAJZOK SZOMORYHOZ“

című illusztrációs könyve

szövegrészletekkel. Harminc klasszikus színvonalu rajzot tartalmaz, amelyekről Szomory így ír: „Az Ön rajzaihoz, melyek oly finomak és becsesek, szívesen írok.“

A könyv bolti ára fehér félévásznonkötésben 750 K

PROPAGANDA

A „MA” tulajdonosai írók és képzőművészek s így lapunk támogatói nem egy üzleti haszonra alakult vállalat tőkéjét gyarapítják, hanem közvetlenül segítik művészi programjuk érvényesítéséhez azokat, akiktől művészi értékeket kapnak.

Felhívjuk az irodalom és művészet barátait előfizetésre és a támogatás olyan módjára, mely nálunk ugyan szokatlan, de a külföldi kulturaközpontok művészi életében régóta ismert.

A pártolás eme formájához vannak egy évi időtartamra vonatkozó pártoló tagsági jegyek és vannak állandó érvényűek.

Egy évre vonatkozó jegy ára 20 korona, állandó érvényű jegy ára 200 korona.

A pártoló tagsági jegyek birtokosai a tagsági jegy érvényességi időtartama alatt

külön előfizetési díj nélkül kapják folyóiratunkat, évenként egy művészi értékű műlapot kapnak ajándékkul, kiállításainkra egy ingyen belépőjegyet kapnak és egyéb művészi vállalkozásainkban is hasonló kedvezményekben fognak részesedni.

Akik csak az előfizetési díjat küldik be, (egy évre 10 K, félévre 5 K) a felsorolt kedvezményekre igényt nem tarthatnak

A „MA” kiadóbizottsága.

Megjelenés dátuma 1918. május 1. A lap minden cikkéért a szerző felel.

A „MA” könyvei:

A „MA” első lírai antológiája (György Máttyás, Kassák Lajos, Komját Aladár, Lengyel József verseiből: ára 4 korona. Amatőr kiadás eredeti met-szettel, az írók aláírásával, ára 10 korona.

Garda József: Valaki játszik velük (dráma) ára 2 korona.

Mácza János: Modern magyar dráma (jegyzetek) ára 2 korona.

Kassák Lajos: Éposz Wagner Maszk-jában (versek) ára 2 korona.

Kassák Lajos: Isten Báránkjai (három egyfelvonásos) ára 3 korona.

Kassák Lajos: Eletsiratás (novellák) ára 3 korona.

Komját Aladár: Kiáltás (versek) ára 3 korona. Amatőr-kiadás elfogyott.

Singer Henrik: Világnézet. Ára: 1 K.

Máttyás Teutsch János: Linoleum-albuma, száz számozott példány. Ára 25 korona. Amatőr példány merített papíron, a művész sajátkezű nyomásában és kézírásával. Ára 100 kor.

Die AKTION könyvei:

Eine anthologie (1914–16) ára kötve 3 korona 60 fillér.

Jüngste tschechische Lyrik ára kötve 3 korona 60 fillér.

Gottfried Benn: Fleisch (versek) ára kötve 3 korona 60 fillér.

Theodor Däubler: Der Hahn (versek) ára kötve 3 korona 60 fillér.

Franz Jung: Sophie (regény) ára kötve 3 korona 60 fillér.

Franz Jung: Opferung (regény) ára kötve 3 kor. 60 fillér.

Ferdinand Hardeknopf: Lesestücke. Ára kötve 4 kor. 80 fillér.

Carl Einstein: Anmerkungen. Ára 4 kor. 80 fillér.

Alexander Herzen: Erinnerungen. Két kötet ára kötve 25 kor.

Der STURM könyvei:

Herwart Walden: Tanz der Töne (kotta) ára 6 kor.

Herwart Walden: Einblick in der Kunst (64 reprodukcióval) ára 9 kor.

Herwart Walden: Gesammelte Schriften. Ára 4 korona.

August Stramm: Du (szerelmversek) ára 6 kor.

Paul Scheerbart: Glasarchitectur (tanulmányok) ára 4 korona

Peter Baum: Schützengrabenverse. Ára 6 korona.

Adolf Knoblauch: Die schwarze Fahne (regény) ára 4 kor.

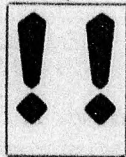
Herman Essig: Überteufl (dráma) ára 5 korona.

Herman Essig: Wetterfrosch (elbeszélés) ára 5 kor.

Sturm-Bücher (sorozat 1–14. sz.-ig):

August Stramm kis drámái, Lothar Schreyer, Pater Baum, Aage von Kohl, Adolf Behne stb. munkái füzetekenként 1 kor. 20 fillér.

Sturm-levelezőlapok a legújabb francia, angol, orosz, német, spanyol és olasz művészek képeinek és szobrainak reprodukcióival. Ára darabonként 40 fillér. Az egész sorozat 75 darabból áll.

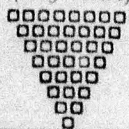

Ujjonnan belépő előfizetőink kívánatra ingyen kapják a „MA” június havi

zeneszámát,

mely **BARTÓK BÉLA**

3 oldalnyi költőjét (dalkompozíció (Ády-versre) közli.

Modern Szinpad

Koronaherceg-utca 6. sz.

UJ MŰSOR:

Május. Tavasz jatek. Irta: Szép Ernő.

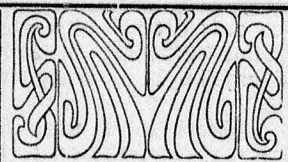
A láthatatlan ember. Komikus tragédia. Irta: Földes Imre.

G.-dur koncert. Jelenet. Irta: Herceg Ferencz.

A pofon. Bohózat. Irta: Bródy Miksa.

Uj Gábor-, Harsányi-, Szenes-tréfák, Szirmai Albert új dalai.

Kezdeté pont fél 8 órakor.

DIANA

sósorszesz.

